

2. Dvourozměrný výtvarný projev
v historických proměnách - specifika malby,
kresby.

3. Dvourozměrný výtvarný projev
v historických proměnách- grafické techniky.

2. Dvourozměrný výtvarný projev v historických proměnách- specifika malby, kresby.

Pigmenty (práškové barvy) jsou barevné částice nerozpustné v pojidlech. Dávají barevné vrstvě odstín a kryvost. Rozlišujeme tyto druhy pigmentů:
ANORGANICKÉ - přírodní (minerální nebo zemité) a umělé
ORGANICKÉ - bez substrátu (čisté) a na substrátu
KOVOVÉ - čili bronze, jemně rozmělněné kovy v
práškovém stavu

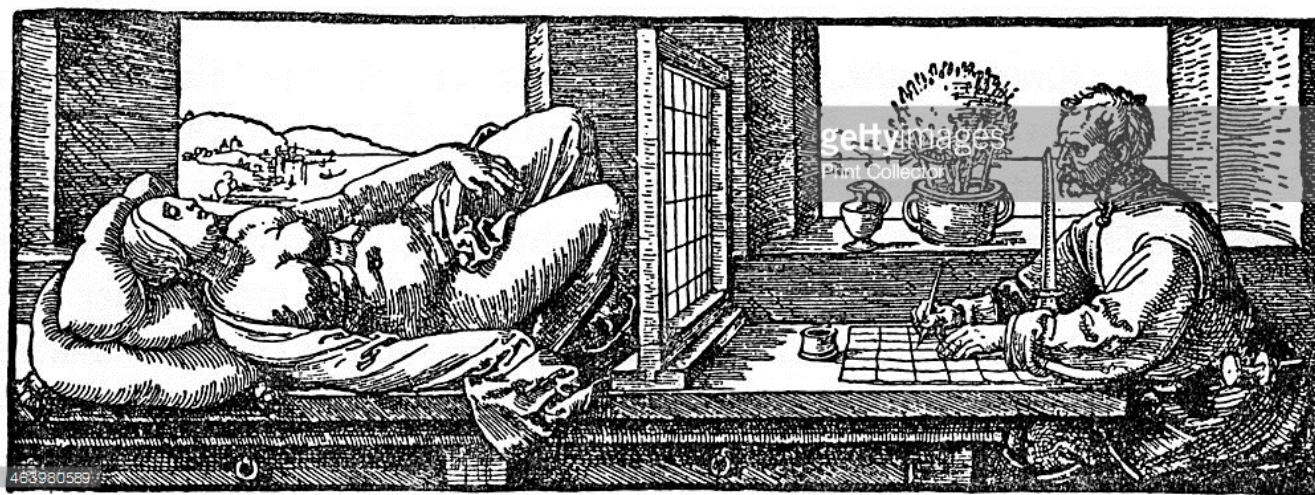
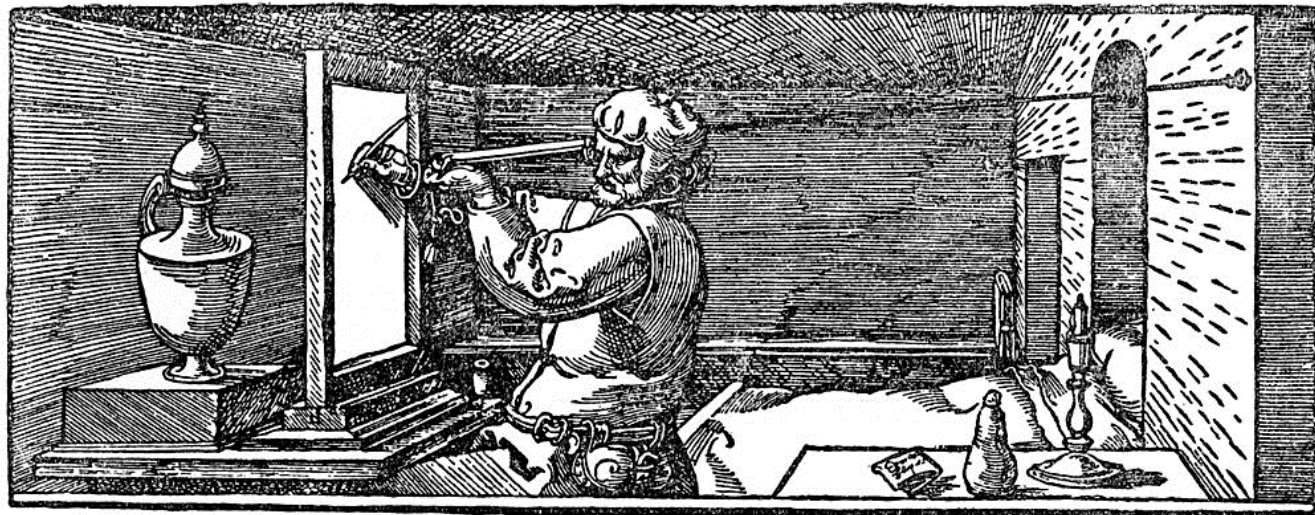
Pojidla jsou látky, které vytvářejí s pigmenty suspenzi.

Technické pomůcky malířů

- Olovnice
- Pravítko s mírami
- Kružítko
- Rám s nitěmi vedenými křížem
- Camera obscura
- Fotografie
- Zrcadlo
- Kompoziční hledáček

Technické pomůcky malířů

Použití sítě
ke zmenšení
modelu.
Ilustrace z
Dürerova
spisu Nauka o
měření,
Norimberk
1525

Jean-Etienne Liotard
Děvče s čokoládou
(143-44)
pastel

TECHNIKY MALBY

PASTEL

AKVAREL

KVAŠ

TEMPERA

OLEJOMALBA

ENKAUSTIKA

FRESKA

SGRAFITO

TECHNIKY MALBY

http://is.muni.cz/el/1441/podzim2008/vv_TECH/um/kurz/za_technologii.html

heslo: sfumato11

SPECIFIKA MALBY

Popis

<https://khanovaskola.cz/video/13/103/399-dovednost-popisovat>

SPECIFIKA MALBY

Možnosti jak se dívat na obraz:

Rozměr, tvar, měřítko

Kompozice

Výběr barev

Linie a barvy

Světlo, stín a prostor

Iluze a realita

Technika (freska, tempera, olej, pastel, akvarel)

Povrch obrazu

SPECIFIKA MALBY

Možnosti jak se dívat na obraz:

Vyprávění příběhu

Zvýraznění dramatických prvků

Variace na téma

Světcí a symboly

Alegorické obrazy

Malíř a mecenáš

Obraz a kontext doby

3. Dvourozměrný výtvarný projev v historických proměnách - grafické techniky.

GRAFIKA

Grafika je dílo rozmnožitelné ručním uměleckořemeslným způsobem na evidovaný počet exemplářů. Počet výtisků tvoří náklad, za který umělec odpovídá, a proto jej podepisuje. Podpis (signatura) je záruka, že se jedná o původní grafický list.

Původní umělecká grafika

Vzniká spontánně, podle autorovy představy. Zabývají se jí grafici, ale často i malíři a sochaři.

GRAFKA

Reprodukční grafika

Je grafikou podle cizí předlohy. Bývala doménou specialistů. Odtud se vyskytuje pohrdavý, povýšenecký názor, že je méně hodnotná. Přesto řemeslo bylo a je spolehlivým základem tzv. vysokého umění. Převážná část Hollarova díla vznikla podle cizích předloh, přesto je považován za velkého umělce.

Užitá grafika

Slouží praktickým účelům. Patří sem ex libris, novoročenky, pozvánky, diplomy, ale i plakáty, knižní obálky, prospekty apod., reprodukované průmyslově ve velkých nákladech. Umělecká ex libris, novoročenky a další drobná grafika se tisknou vždy jen v omezeném nákladu za předpokladu, že jsou to malé grafické listy tištěné některou čistě grafickou technikou (lept, rytina, litografie atd.), a jsou tvůrcem podepsány.

Tři základní typy tisku

<https://khanovaskola.cz/video/13/103/1929-uvod-do-tisku>

TISK Z VÝŠKY

TISK Z HLOUBKY

TISK Z PLOCHY

Úkol: napište ke každému min. 3 grafické
techniky

TISK Z VÝŠKY

Pro tisk z výšky je typické ostře ohraničené (nereliéfní) přilnutí barvy na papíře. Tlakem při tisku se papír poněkud protlačuje, což je viditelné zejména na rubu. Podle míry protlačení formy regulujeme nastavení tlaku. Tisky z jedné formy neobsahují polotóny, množství barvy je po celé ploše matrice konstantní. Polotónů se dosahuje šrafováním či soutiskem z více desek (např. šerosvitový dřevořez). Limit u technik z výšky je 200 kusů

TECHNIKY TISKU Z VÝŠKY

DŘEVOŘEZ

V dřevořezu se do dřevěné desky řeže nožíky (oproti dřevorytu je to technika pracnější) a výsledkem je tmavá linie na světlém podkladu. Dřevořez znali již Babyloňané a Egypťané. Do Evropy byl přenesen při křížových výpravách. Byly to z počátku tisky z destiček řezaných jako konturové kresby, které byly potom kolorovány. První evropské dřevořezy pochází z rozhraní 14. a 15. stol. a byly nalezeny ve Francii. Byly to malé obrázky, které nahrazovaly lidem náboženské tabulové obrazy. Dřevořezy byly často doplňovány textem vyrytým společně s kresbou do jedné desky. Nazývaly se deskotisky.

Techniku dřevořezu zdokonalil malíř a vynikající grafik Albrecht Dürer, který se zasloužil o to, že grafika přestala být závislá na knize a stala se samostatným uměleckým oborem.

TECHNIKY TISKU Z VÝŠKY DŘEVOŘEZ

Největšího rozkvětu dosáhl dřevořez v 15. a v 16 stol. Z pérové kresby se postupně vyvinula technika $\frac{3}{4}$ šerosvitová (polotónová). Šerosvitový dřevořez je založen na soutisku více desek, z nichž na jedné je konturová kresba, ostatní tvoří bohatou škálu odstupňovaných šedých tónů.

Z šerosvitového dřevořezu se vyvinul dřevořez barevný, kde jde opět o soutisk více desek, každá deska je vyryta pro jinou barvu.

Osobitým charakterem se vyznačuje dřevořez čínský a hlavně japonský. Dobou klasického japonského dřevořezu jsou léta 1615–1867. Nejvýznačnějšími představiteli jsou např. Nišikava Sukonebu, Suzuki Hanorubu, Kikgawa Utamaro (zakladatel barevného tisku), a zejména velký dovršitel této tradice Kacušika Hokusai. Jejich práce ovlivnila např. Paula Gaugina.

TECHNIKY TISKU Z VÝŠKY

DŘEVORYT

Objevitelem dřevorytu je Angličan Thomas Bewick (1753–1828), který poprvé použil pro zpracování dřevěné matrice místo nožů mědirytecká rydla. Bylo to v roce 1771, kdy Umělecká společnost v Londýně vypsalá soutěž o nejlepší dřevořez. Bewick získal cenu právě za svůj první tisk zpracovaný pomocí rydel.

Technika dřevorytu se také nazývá xylografie. Základem pro dřevoryt je destička z tvrdého dřeva, která musí být příčně řezaná z kmenové části stromu. Nejlepší pro dřevoryt jsou destičky skládané z menších hranolků, lepených k sobě léty do kříže.

TECHNIKY TISKU Z VÝŠKY
DŘEVORYT

Dřevořezem provedený manifest
z roku 1906

MIT DEM GLAUBEN
AN ENTWICKLUNG
AN EINE NEUE GE-
NERATION DER SCHAFFEN-
DEN WIE DER GENIEßEN-
DEN RUFEN WIR ALLE JU-
GEND ZUSAMMEN UND
ALS JUGEND, DIE DIE ZU-
KUNFT TRÄGT, WOLLEN
WIR UNS ARM:UND LEI-
BENSFREIHEIT VERSCHAF-
FEN GEGENÜBER DEN
WOHLANGESESSENEN AL-
TEREN KRÄFTEN. KEINER GE-
HÖRT ZU UNS, DER UN-
MITTELBAR UND UNVER-
FÄLSCHT DAS WIEDER-
GIEBT, WAS IHM ZUM
SCHAFFEN DRAENGT

**TECHNIKY TISKU Z VÝŠKY
DŘEVORYT**

František Bílek
A v něm byla trním
korunována
dřevoryt 50,5 x 35 cm,
1941

TECHNIKY TISKU Z VÝŠKY LINORYT-LINOŘEZ

Používá se jako levná náhražka dřevořezu a dřevorytu. Linoryt byl oblíbenou technikou Karla Čapka.

Josef Čapek
Muž z biografu
linoryt, 25,5 x 16 cm, 1918

TECHNIKY TISKU Z VÝŠKY

OLOVORYT

OTISK PŘÍRODNIN

LEPENKOŘEZ

TISK Z HLOUBKY

Techniky z hloubky jsou jen o málo mladší, než techniky tisku z výšky. Princip tisku z hloubky spočívá v tom, že linie či body se mechanicky nebo chemickou cestou vyhloubí, do nich se pak vtírá hlubotisková barva, která se pak z ostatního povrchu stírá. Velkým tlakem tiskařského stroje se papír při tisku vtlačuje do rýh v desce, odkud přebírá barvu. Na výrobu tiskové formy se nejčastěji používají měděné nebo zinkové desky, popř. jiné kovy (ocel, železo, mosaz, hliník). Lze použít i plastové desky nebo fólie

Charakteristické znaky:

Barva přilne na papíře v mírném reliéfu. Faseta (opracovaný okraj desky) se vtlačí do povrchu papíru, takže okolo obrazu vzniká reliéfní rámeček. Pozadí je lehce zatónované, vzniká tzv. „závoj“.

TECHNIKY TISKU Z HLOUBKY

Mezi mechanické techniky tisku z hloubky patří:

mědirytina

oceloryt

suchá jehla

tečkovaná rytina

mezzotinta

TECHNIKY TISKU Z HLOUBKY

Mezi chemické techniky tisku z hloubky patří:

čárový lept (do pevného krytu)

akvatinta (zrnkový lept)

prýskavý (křehký) kryt

měkký kryt

tečkovaný lept

rezerváž (vykrývaný lept)

TECHNIKY TISKU Z HLOUBKY

SUCHÁ JEHLA

Poprvé se s technikou setkáváme v 15. století, ale několikrát ji použil i A. Dürer a Rembrandt. Oblíbená v 19. století (A. Rodin, E. Munch, M. Švabíncký...)

Materiálem je plech, nejlépe vyhovuje měď, ale dá se použít zinek a slitiny hliníku. Ryje se jehlou za značného tlaku tak, aby po stranách vrypu vznikl vystouplý hřebínek. Suchá jehla je typická rozpitými čarami.

TECHNIKY TISKU Z HLOUBKY
SUCHÁ JEHLA

Antonín Odehnal
Boxer III
443 x 385 mm
Suchá jehla

TECHNIKY TISKU Z HLOUBKY

MEZZOTINTA

Vynálezcem byl hessenský důstojník Ludwig von Siegen (1639-41). Princip této techniky spočívá v mechanickém zazrnění celé plochy desky - postup kreslení je obrácený - škrabkou seřezáváme zrno, postupujeme k hladké ploše, ke světlým plochám. Používá se měděná nebo mosazná deska a skoblina.

TECHNIKY TISKU Z HLOUBKY
MEZZOTINTA

Max Švabinský

Hlava dívky

mezzotinta

1912, opus 79c, 11,5 x 10 cm

TECHNIKY TISKU Z HLOUBKY

OCELORYTINA

Technika se dnes používá pouze při tvorbě známek, reprezentativních tisků, bankovek a jiných cenin. Snese vysoký náklad tisků.

TECHNIKY TISKU Z HLOUBKY

ČÁROVÝ LEPT

Deska je opatřena krytem odolným vůči leptadlu, který snadno prorýváme tupou jehlou. Měděná, mosazná nebo zinková deska se odmastí a na zahřátou desku se nanáší kryt. Roztavený kryt (vosk, mastix, asfalt) se za tepla rozválí koženým válečkem nebo rozťuká koženým tampónem.

Poté ryjeme.

Před leptáním se pokryje zadní strana desky asfaltovým lakem. Zinek leptáme dýmavou kyselinou dusičnou, která se ředí s vodou. Kyselina se lije do vody.

Místo pevného krytu používají někteří grafici tekutý kryt, jehož nanášení na desku je snadné.

TECHNIKY TISKU Z HLOUBKY

ČÁROVÝ LEPT

Max Švabinský

Déšť

lept

1913, opus

116, 12 x 16

cm

Tři základní typy tisku

TISK Z PLOCHY

Techniky tisku z plochy jsou poměrně mladou skupinou tiskových technik, která se objevila až na konci 18. století a od té doby se stále rozvíjí (nyní zejména v reprodukční oblasti - ofset)

Tisknouce části jsou ve stejné rovině jako části netisknouce. Tyto techniky jsou založeny na principu odpuzování mastnoty a vody.

Tiskovou formou je nejčastěji litografický kámen, po př. hliníkový či zinkový plech.

Tři základní typy tisku

TISK Z PLOCHY

Typický je obraz plošného a měkkého charakteru, který nevytváří reliéf. Pokud je kámen menší než papír, na který tiskneme, jsou jeho okraje vtlačeny do papíru, podobně, jako faseta při technikách z hloubky.

Litografie (kamenotisk)

Pérová (tušová) litografie

Křídová litografie

Lavírovaná litografie

Škrábaná litografie (mezzotinta na kameni)

Autorský ofset

Sítotisk

TISK Z PLOCHY LITOGRAFIE

Princip spočívá v chemických schopnostech litografického kamene, což je jemnozrnný uhličitán vápenatý. Litografický kámen je velmi nasákavý, a to jak pro mastnotu kresby, tak i pro vodu. Na místech, kde jsme provedli kresbu mastným kreslícím prostředkem se mastnota z něj vsákne do kamene. Po zapreparování povrchu kamene leptadlem a jeho následném vlhčení vodou se bude se mastná tiskařská barva navalovat jen na místech, která se dříve zamastila (tedy tam, kde byla původně mastná kresba). Ostatní místa kamene nasakují vodu a ta mastnou barvu odpuzuje, proto na nich barva neulpívá.

Vynálezce Senefelder sám nebyl výtvarníkem, ale jeho vynález brzy přijali takoví umělci jako Goya, Ingres a Delacroix. Bezprostřednost litografie si oblíbili také Manet, Degas, Seurat a Toulouse-Lautrec.

TISK Z PLOCHY
LITOGRAFIE

Henri de Toulouse-Lautrec
Divan Japonais (1892-1893)

Úkol: Napište ke každému obrazu techniku

A

AMBASSADEURS

aristide
BRUANT
dans
son cabaret

Flou trec

IMP. EMM. ANTOINETTE, 63, ESSEYAN

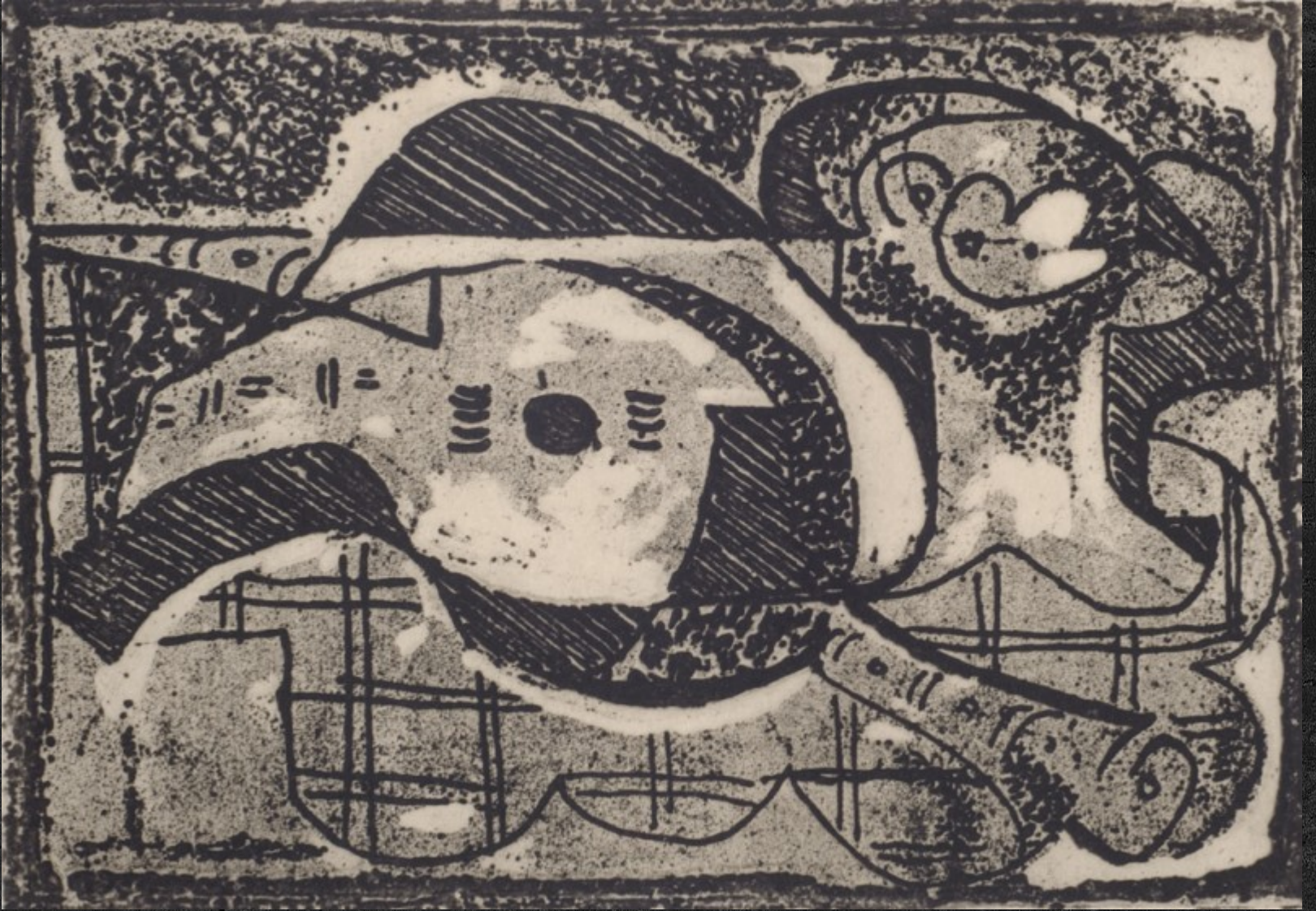
B

C

D

E

- A litografie
- B mezzotinta
- C linoryt
- D lept/akvatinta
- E dřevořez